

ג'רסות	האי
לשכה	לשכה
בכתיי	בכתיי
מצפון	מצפון
מאתא	מאתא
מדרום	מדרום
בכתיי	בכתיי
מאתא	מאתא
מדרום	מדרום

אלא לאו שמע מינה [האם לא תלמד מכאן] כפי שהסברנו בראשונה, כי מסכת מידות כשיטת ר' אליעזר בן יעקב היא, ומסכמים: אכן, שמע מינה [למד ממה] שכן הוא.

א רב אדא בריה [בנו] של רב יצחק אמר תירוצן אחר לסתירה בדבר מקומה של לשכת הטלאים: האי לשכה אקצווי מקציא [לשכה זו מובדלת היתה] מן הפינה, שלא עמדה ממש בקרן בית המוקד אלא באמצעה לצד מערב, ומשום כך דאתי [מי שבא] מצד צפון מתחזיא ליה [נראית לו] לשכה זו סמוכה לצד דרום, ואילו דאתי [מי שבא] מצד דרום מתחזיא ליה [נראית לו] בצד צפון.

אלא לאו שמע מינה ר' אליעזר בן יעקב היא — ואיכסו ליה זמעה יתירה, ולא זמזמא, דשמעינן ליה לר' אליעזר בן יעקב פירק שלישי [לקמן ל"א], דלמיר: כוליה מוצמ דדרוס קאי, וכל חזי חלל הפתח מגולה. ואי קשיא היכי ממוקמא סתמא מדות אליציה, הא שמעינן מהא סתמא שאוכל המוצמ שזע אמות זמזמן? על כרחין הכי מפרשינן: הני עשרים ומשה אמות שאתה נותן שאין צד כבש לכותל אלא ממש אמות ומתלה והכבש והמוצמ ששים ושמים — הרי המוצמ כולו דרוס קאי, וכולו כנגד אמות עורה, והמוצמ כולו למקום הנספין. ואם תמיר: אם כן, שלל דקדק התנא לתקו לתלפין יש לך להרפות ולמעט ולהיך שתלצה — כר' יהודה מני מ'אית מוקמא לה, והיא מוצמ ממוצע זמזמא, ומ'אית אמוצא של מוצמ לוקף ששים ושזע ומתלה, ובעיני נראה לפרש הא דרב אדא בר אבהו ולא הסוגיא זמזמן אמר. רב אדא בר אבהו אמר הא מני — אמתנין דתמיד, אמר להם הממונה קאי, דמ'אית מדות עילייה מתנין דתמיד דלפניו אסתמא דמדות — ר' יהודה היא, דשמעינן ליה דלפניו אסתמא דמדות. דמ'אית, ר' יהודה אומר: מוצמ ממוצע וכו' ואי לוקף דעקן מדות ר' יהודה היא — מי משכחמ לה? והא מני כו', אלמא רוביה דמוצמ דדרוס קאי, שמע מינה. ולא גרסינן אלא לאו שמע מינה רבי אליעזר היא. והכי פירושו: שמע מינה מדות לאו ר' יהודה היא. רב אדא בר יצחק אמר הא לשכת הטלאים אקצווי מקציא — בשמי המקצועות נראה שארובה היא ועומדת זמזמא ומתרכת לנד הצפון ודרוס עד קרוז למקצועות שמכאן ומכאן. ודאתי מצפון מיתחזיא ליה — שמשוכה לנד דרוס יומר. ודאתי מדרום מיתחזיא ליה — משוכה לנד דרוס.

תוספות

דהדין עמו, דהתם לא מתחזיא פתחא מחמת שתי עשרה מעלות שבין האולם ולמוצמ. להכי נקט למעלה מן הסובב, לפי שאותם מעלות הם שש אמות, והם כלים כנגד כניסת הסובב שהוא כמו כן שש אמות מן הקרקע. ומה שהקשה רש"י אמאי לא משני דשולחנות בכלל ננסין, וכי פלגינן בעשרים וחמש אמות שתיים עשרה ומחצה בין הכבש לכותל והשאר לשולחנות — אם כן הווי שבעים וארבע ומחצה, ולא מתחזי פיתחא בכניסת היסוד והסובב. לא ידענא מי דחקו לפרש כן? שהספר מקשה מהנהו שתי אמות דכניסת היסוד והסובב, ומתוך כך הקשה מה שהקשה. שהרי נוכל לפרש דבפשיטות הוא מקשה: והא רבי יהודה אית ליה מוצמ ממוצע, וסתמא דמדות לית ליה ממוצע, ולכל הפחות רוביה בדרום, ואם כן סתמא דמדות דלא כוותיה. והא דמסיק אלא שמע מינה רבי אליעזר בן יעקב היא, דאמר כוליה בדרום, ולא קאמרין דמתניתינן דמדות סבירא ליה דרוביה בדרום ולהכי היה כותל מזרחי נמוך משום דמיכסי פיתחא, כשנאמר ששתיים עשרה אמות ומחצה היה בין כבש לכותל — ואם כן לא יהיה לו ראייה מההיא דתייה כרבי אליעזר בן יעקב — יש לומר משום דלא אשכחן אלא שלש מחלוקת בהא מילתא. איכא למאן דאמר כוליה בצפון, ואיכא למאן דאמר כוליה בדרום, ואיכא למאן דאמר ממוצע. וכיון דהתייה דמדות לא מצינן לאוקמא כמאן דאמר כוליה בצפון, ולא כמאן דאמר ממוצע — אין לנו לבדות מלבנו מחלוקת רביעית ולומר דקסבר מתניתינן דמדות רוביה בדרום, כיון דלא אשכחן תנא דאמר הכי, אלא על כרחין רבי אליעזר בן יעקב היא דאמר כוליה בדרום. ומה שפירש רש"י הא מני רבי יהודה היא דקאי אהוא דתמיד — אין הלשון משמע כן, דהכי הוה ליה למימר: מאן תנא תמיד — רבי יהודה היא. ועוד, לשון הא מני רבי יהודה היא — משמע דקאי אהך דסליק מינה, ועוד: כיון דלא אתא לשוניי אלא דלא תקשי סתמא דתמיד אדמדות, וקאמר רבי יהודה היא אהיא דתמיד, ואין לו כח לאוקמה כוותיה אלא משום דאשכחן דפלגי אדמדות — טפי הוה ניחא למימר מדאשכחן בריש פרק "קדשי קדשים"

עיונים

אקצווי מקציא — לדעת רש"י לשכה זו היתה ארוכה ונראית משני הקצוות. ור' משה הירשן פירש כי לשכה זו היה מובדלת משתי הקצוות והיתה עומדת סמוך לאמצע צד מערב של בית המוקד. (ערך. וכן במאירי).

נראית לו עורה זו בצפון או בדרום אלא שהדבר תלוי במקום עמידתו של האיש אם הוא עומד בעורה הרי בית המוקד שהוא בגבול העורה ואו היא לו צפנית, ואילו עומד בחיל, מצד השני של בית המוקד היא עברה דרומית (וראה בהוספות ד"ה זמ' ור"ח. גאונים).

החיים

שיטת מסכת תמיד: מונים מדרום מערב שמאלה, והסדר הוא: לחם הפנים חותמות, מוקד, לחם הפנים שיטת מסכת מידות: מונים מדרום מערב ימינה, והסדר הוא: טלאים, לחם הפנים, אבני מזבח (מוקד) בית הטבילה (חותמות).

ומעירים: על כל פנים מסתברא [מסתבר] כי לשכה זו סמוכה יותר לצד מערבית דרומית הואי [היתה] ממאי [ממה] מהיכן לומדים אנו את זו — מדרמינן [ממה שאנו משליכים, מראים סתירה] ממשנה אחת במסכת תמיד בה נאמר כי לשכת לחם הפנים היתה בקרן מזרחית צפונית על משנה אחרת במסכת מידות, בה נאמר כי לשכת לחם הפנים היתה דרומית מזרחית, ומשנינן [ומתרחים אנו] ממה שאמר רב הונא בריה [בנן] של רב יהושע כדי לישוב את הסתירה: מר [זכנס זה] של מסכת מידות קא חשיב [חושב] דרך ימין, והריהו פונה איפוא מדרום למזרח ומשם לצפון ומשם למערב, ומר [זכנס זה] של מסכת תמיד קא חשיב [חושב] דרך ימין, ומנה את הלשכות לכיון ההפוך דרך שמאל, מדרום למערב ומשם לצפון ולמזרח. ולכן, ודאי לדברי הכל לשכת לחם הפנים אכן מצויה באותו מקום ואין כאן איפוא חילוקי דעות.

מסתברא דבמערכת דרומית הוה — טפי, ומודי זה תנא דתמיד, אלא דניקט סודרא מדרום לצפון מיתחזי ליה דרך הילוכו כאלו הוא צלפון. מדרמינן לחם הפנים — דהוה סלקא דעמיה שהוה מונה והולך דרך ימין מצפון למערב, וממערב לדרום, ומדרום למזרח. לשכת הטלאים צפונית מערבית, לשכת החומות צמערפת דרומית, לשכת בית המוקד דרומית מזרחית, לשכת לחם הפנים צמערפת צפונית, והוה רמינן עלה מתנינן דמדות, דקמי דרומית מזרחית, היא היטה לשכת לחם הפנים. ומשנינן אמר רב הונא בריה דרב יהושע — תנא דמדות קא חשיב דרך ימין, כדמפרש דהדיא, דקאזיל ומני מדרום למזרח וממזרח לצפון ומצפון למערב וממערב לדרום. והנא להקיף סביב כל הצד ומקיף דרך ימין מצפון וכו' סדר הקפתו. ומתנינן דתמיד דלא פירש מודי — אלא למימר דדרך שמאל מנה, ותו לא תיקשי מודי מהשאל.

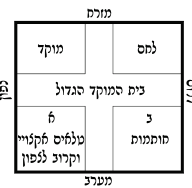
הוספות

(ובאים נח), דסתמא דתמיד קא סברא מזבח ממוצע כרבי יהודה ולא כרבי אליעזר בן יעקב דקסבר כוליה בדרום קאי. ועוד קשה: לימא אבא שאול אחיהא דתמיד, כמו שהוכחתי לעיל דסתמא דתמיד דפליג אסתמא דימא אבא שאול היא. ועוד: שהוא מוחק הספרים, דבכל הספרים גרס במסכתא אלא לאו שמע מינה רבי אליעזר בן יעקב היא, שמע מינה.

ומר קא חשיב דרך שמאל — תימה לי: לימא אידי ואידי דרך ימין, ותנא דתמיד קא חשיב מגואי, דקאי בבית המוקד גדול ופניו כנגד הלשכות, ותנא דמדות קאי מאבראי בורות ופניו ללשכות, וקל להבין: ויש לומר: דבמסכת תמיד פרק "אמר להן הממונה" (ל,א) קתני בתר שהיו מפיסין אמר להן הממונה: הביאו לי טלה מלשכת וכו', ולקמן בפרק שני (כה,א) אמר שהיו מפיסין בלשכת הגזית, אלמא דקאי מאבראי ולא קאי בבית המוקד, ולהכי לא אוקמא דקאי מגואי.

ומר קחשיב דרך שמאל — תימה לי: אמאי לא משני דאידי ואידי דרך ימין קא חשיב, אלא דלשכת לחם הפנים נמי אקצויי מקציא, דקיימא במזרח. ומאן דאתי מצפון — מתחזיא בדרום, ומאן דאתי מדרום — מתחזיא בצפון. דלשכת טלאים צפונית מערבית, ולשכת החותמות דרומית מערבית, ולשכת בית המוקד דרומית מזרחית ולשכת לחם הפנים מזרחית צפונית. וההיא דמדות נמי מתוקמא דרך ימין, וקל להבין: ויש לומר: דעל כרחק לשכת החותמות ולשכת בית המוקד הם היו אותם שתי לשכות דקא חשיב במסכת מידות (פרק ראשון משנה ו) אחת שבה גזו בית חשמונאי אבני מזבח, ואחת שבה יורדין לבית הטבילה. דליכא למימר הני אחריני נינהו, שהרי לא היה בבית המוקד אלא ארבע לשכות. ואי אחריני נינהו — אם כן הוה שש לשכות, ואי אמרת אידי ואידי דרך ימין קא חשיב — אם כן בההיא דתמיד משמע דלשכת החותמות ולשכת בית המוקד אחת בקרן מזרחית דרומית, ובההיא דמדות כי חשבת דרך ימין משמע דאותם שתי לשכות היו אחת בקרן מזרחית צפונית ואחת בקרן מערבית צפונית! מיהו, הא קשיא לן: מנא ליה הא דקאמרינן מסתברא דבקרן מערבית דרומית הואי, דילמא צפונית מערבית הואי, ואפילו הכי מיתרצא שפיר ההיא דלחם הפנים כוז,

עיונים

שליעתו היו בבית המוקד שש לשכות, ומונה ארבע מוקן במסכת מידות וארבע אחרות במסכת תמיד, אלא שבמסכת תמיד מונה שמות ארבע הלשכות שהיו בתוך בית המוקד עצמו, בקדשו. ואילו במסכת מידות מונה אותן לשכות הסמוכות זו לזו, שהיו פתוחות לבית המוקד, ולא מנה שתי לשכות אחרות שהיו בצד אחר, ועל ידי כך מתיישבות במה מן הסתירות.

מדרמינן לחם הפנים כאן הוא אחד המקומות בהם מביאה הגמרא קושיה ממקור כלשהו, אבל אותו מקור אינו מצוי בידינו. ונראה כי הקושיא הוה ידועה היתה לחם בדרוהיהם, ולא נכתבה בגמרא. שלא נמצא לה מקום מואים (כי למסכת מידות, למשל, אין כל תלמוד בידינו). (רי"ח). דרך ימין ודרך שמאל: והסבר אחר לכל הענין נתן ר"י הלבן בתוספתו (וראה מה שכתוב בתוספות יומ"ר השני, וראה הצעה זו והסברה בתוספות דף י"ז ע"ב ד"ה ובא).

מסורת הש"ס
 א. יומא טוב, מהא, חב. סוטה טו. ובחים סב. פסיקתא ריביתא דמלאכת המשכן פ"ב.

ג'סרות

לחם הפנים ו**מקורות לחם הפנים**
 בכת"י ובמקורות: **לחם הפנים**
כל פינות בכת"י ודומי: כל מנות. ויש שגרס: **כל מניות.**

אי אמרת בשלמא נניח אם אומר אתה כי באמת לשכת הטלאים בקרן מערבית דרומית הואי [היתה]. אם כן היינו דמתרין [זה הטעם המסביר כיצד מתרין] את הסתירה של מלחם הפנים על לחם הפנים. אלא אי אמרת [אם אומר אתה] שלשכה זו בקרן צפונית מערבית הואי [היתה]. סוף סוף מאי תירוצא [מהו התירוק] איפוא של לחם הפנים, שהרי גם אם אתה חושב מכיוון אחר, עדיין נמצאת לשכת החותמות חוצצת בין לשכת הטלאים ולשכת הלחם! אלא לאו שמע מינה [האם לא תלמד מכאן] כי אכן במערבית דרומית הואי [היתה] ומסכמים: אכן, שמע מינה [למד מכאן] שכן הוא. על תירוק זה שתנא אחד מונה דרך שמאל מקשים: והאמר מר [והרי אמר הזכ"ס] כל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין, למזרח וכאן מנה דרך שמאל? ומשיבים: הני מילי [דברים] אלה אמורים בשעת מעשה העבודה, שכן יש לפנות. אבל הכא [כאן] — חושבנא בעלמא הוא [חשבון בלבד הוא], שלא הלך דברים בכיוון זה.

אי אמרת בשלמא — מנא דתמיד גופיה דמי לשכת הטלאים נצפונות מערבית מודי הוא ללגז מערבית דרומית הואי טפי. אלא לפי מראית עיני שנה משנתו ודלמי מדרוס מיתחיל ליה מאפון ועלמס מקרן דרומית מערבית צל להתחיל למנות — היינו דמתרין לחם הפנים אלא הפנים אלא הפנים אלא הפנים — אי אמת בשלמא במערבית דרומית הואי — היינו דמתרין לחם הפנים אלהם הפנים. אלא אי אמרת צפונית מערבית הואי, סוף סוף מאי תירוצא צפונית מערבית הואי, סוף סוף מאי תירוצא? אלא לאו שמע מינה: במערבית דרומית הואי, שמע מינה. והאמר מר: כל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין למזרח! — הני מילי — בעבודתה, אבל הכא — חושבנא בעלמא הוא.

א "שכהן גדול מקריב חלק בראש ונוטל חלק בראש". תנו רבנן: כיצד מקריב חלק בראש? אומר: "עולה זו אני מקריב", "מנחה זו אני

והאמר מר [והרי אמר הזכ"ס] כל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין, למזרח וכאן מנה דרך שמאל? ומשיבים: הני מילי [דברים] אלה אמורים בשעת מעשה העבודה, שכן יש לפנות. אבל הכא [כאן] — חושבנא בעלמא הוא [חשבון בלבד הוא], שלא הלך דברים בכיוון זה.

א שנינו במשנה: שכהן גדול מקריב חלק בראש ונוטל חלק בראש. תנו רבנן [שנו זכונים] בכרייתא: כיצד מקריב חלק בראש? אומר הכהן הגדול: עולה זו אני מקריב, מנחה זו אני

והאמר מר כל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין — פירוש: משום דגמרינן מים שעשה שלמה. הקשה רבינו אפרים זצ"ל: אדגמרינן מהתם, נגמור ממגרש, דכתיב (במדבר לה) "ומדותרם מוחין לעיר את פאת קדמה אלפים באמה ואת פאת נגב" וכו' — דהיינו דרך שמאל כשהופך מניו לעיר, ומקוץ מבחוץ! ונראה לי לתרץ: דמים גמרינן, משום דכתיב "פונים פונים" והכי איתא בהדיא בובחים פרק "קדשי קדשים" (סב, ב) דפרק הוא מיבעי ליה לגופיה. פירוש: בעלמא מנא לן? ומשני אם כן "פונים פונים" למה לוי? ומצאתי כתוב שהקשה רבינו יצחק בר אשר: אמאי לא משני אקושיא דלשכת טלאים, דהא דקאמר דהוה במקצוע צפונית מערבית — היינו בקרן צפונית מערבית של עזרה, דהיינו מערבית דרומית של בית המוקד. שהרי משמע במסכת מדות (פרק ראשון משנה ה) דבית המוקד גדול היה לצפון העזרה כוה". וקאי התם אעזרה, והכא אבית המוקד. ועוד: דאלחם הפנים נמי הוה מצי לשנויי, דחשיב נמי התם דרך ימין, ונימא דלשכת החותמות ולשכת המוקד דקא חשיב בתמיד ולא חשיב במסכת מדות (שם) לשכות אחרות היו, ובתוך העזרה היו: אחת במקצוע צפונית מזרחית של עזרה, ואחת במקצוע מערבית צפונית של עזרה שהוא דרומי של בית המוקד גדול. דכשתמנה מלשכת טלאים דרך ימין ארבע לשכות היא לחם הפנים רביעית לה, דרומית מזרחית של בית המוקד גדול, כוה". ויש לומר: דלא מסתבר לומר שהיה אומר על זה ארבע לשכות היו שם, כיון דלא היו שם בעזרה אלא שתיים מהם. ועוד: איך יתכן קרנות העזרה וקרנות בית המוקד גדול שוות? ומסתמא העזרה גדולה יותר מבית המוקד. אבל תימה לי, מאי דחזקה דרב הונא בריה דרב יהושע לאוקמה דתמיד דלא פליגי אהדדי, ולאוקמה בחד תנא: והא על כרחיך פליגי אהדדי, דסתמא

אי אמרת בשלמא — מנא דתמיד גופיה דמי לשכת הטלאים נצפונות מערבית מודי הוא ללגז מערבית דרומית הואי טפי. אלא לפי מראית עיני שנה משנתו ודלמי מדרוס מיתחיל ליה מאפון ועלמס מקרן דרומית מערבית צל להתחיל למנות — היינו דמתרין לחם הפנים אלא הפנים אלא הפנים — אי אמת בשלמא במערבית דרומית הואי — היינו דמתרין לחם הפנים אלהם הפנים. אלא אי אמרת צפונית מערבית הואי, סוף סוף מאי תירוצא צפונית מערבית הואי, סוף סוף מאי תירוצא? אלא לאו שמע מינה: במערבית דרומית הואי, שמע מינה. והאמר מר: כל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין למזרח! — הני מילי — בעבודתה, אבל הכא — חושבנא בעלמא הוא.

תוספות

ואין לתרץ משום דאם כן לא הואי שום לשכת בקרן מערבית דרומית, דמה בכך? והא לא קתני עלה ארבע לשכות היו בארבע מקצועות, אלא

אורה ההלכה

בין גזול נוטל חלק בראש — בין גזול נוטל חלק בראש מכל קדשי המקדש, וכשיצאה יכול לומר חטאת זו או אשם זה שלי הוא. (רמב"ם ספר עבודה הלכות כלי המקדש פ"ה ה"יב.)

עיונים
 חלק הכהן הגדול ובירושמי הקשו: הרי בחטאת או באשם לוקח הכהן הגדול הכל, ואילו בשתי הלחם ובלחם הפנים נוטל רק מנחה? ותירצו שיש לחלק לענין זה בין קרבן יחיד וקרבן ציבור.

משהי חלות – של עזרת. ארבע או חמש – כלל שנת ושנת. ולקמיה מפרש ממי ארבע וממי חמש. והיתה לאהרן ולבניו – כללם הפנים חמי. מחצה לאהרן כו' – ואף על פי שהן שנים עשרה – יש בהן שמי חלות שאינן ממחלקות, כדמפרש שם וא"ל. אתאן דלי שקיל פלגא – גזיר מחמש לא שקיל. רישא ומציעתא רבנן – דלמרי לא שקיל פלגא אלא גזיר מפלגא. ודקשיא לך חלה דשמי לחם דשקיל לה כולה, מודו רבנן דלאו אורח ארעא למיפסוסיה, ולמיטב פרוסה לכהן גדול.

תוספות

דמדות קא סברא או כולה מובח בדרוס או רוביה, כדאשכחן הכא, וסתמא דתמיד מוכח בריש פרק "קדשי קדשים" (ובחים נח), דהתיא סברה מובח ממוצע; ויש לומר: אי פליגי במילתא דאשכחן פלוגתא דתנאי – בהא לא חישינו, אבל במקום הלכות – לא אשכחן תנאי דפליגי בהדיא.

מודו רבנן בפרוסה דלאו אורח ארעא

– דלא אסיק אדעתא להאי שנינו ארבע או חמש, היכי הוה יחיא רבנן? כיון דרבנן דלרבי יהודה יחייב לכהן חמש ובציר ליה שתות מפלגא, אם כן לרבי יהודה אמאי לא יחייב ליה אלא ארבע דהיינו חומש בציר מפלגא? ליתבי ליה ארבע שלימות, ופרוסה קטנה דלא ניבציר ליה אלא שתות מפלגא. או כיון דלרבי יהושע בציר ליה חומשא – לרבנן נמי ניבציר ליה חומשא! ויש לומר: דלעולם אסיק אדעתיה דלאו אורח ארעא למיתב ליה פרוסה, ובלבד דנימטייה בציר מפלגא. ולחכי, גבי לחם הפנים כיון דכי בצרת ליה חזא מפלגא לא מטא ליה כמו לכל אחיו הכהנים, יחייבין ליה שלימות ולא מצמצמינן כולי האי להשוות הדבר לרבי יהודה ורבנן, דלמטייה אליבא דתרויהו בציר חומשא או בציר שתות מפלגא – דלאו אורח ארעא למיתב ליה פרוסה. אבל גבי שתי הלחם – הוה סלקא דעתך דטפי הוה אורח ארעא למיתב ליה פרוסה מלמיתב ליה פלגא ממש, דלאו אורח ארעא כלל ליתב ליה כמו לכל אחיו הכהנים שהיא כולם, מלמיתב ליה פרוסה.

מקריב. כיצד נוטל חלק בראש? אומר חטאת זו אני אוכל. ונוטל חלה משתי חלות, ארבע או חמש ממעשה לחם הפנים. רבי אומר: לעולם חמש, שנאמר "והיתה לאהרן ולבניו" – ממחצה לאהרן ומחצה לבניו. הא גופה קשיא; אמרת: נוטל חלה אחת משתי חלות. מני – רבי היא, דאמר פלגא שקיל. אימא מציעתא: ארבע או חמש ממעשה לחם הפנים – אתאן לרבנן, דאמרי לא שקיל פלגא. אימא סיפא, רבי אומר: לעולם חמש. רישא וסיפא – רבי, ומציעתא רבנן? – אמר אביי: רישא ומציעתא רבנן. ומודו רבנן בפרוסה, דלאו אורח ארעא למיתב ליה לכהן גדול.

מקריב, ודי בכך ואינו נוקף לפייס או לחלוקה אחרת. כיצד נוטל חלק בראש? אומר הכהן הגדול: חטאת זו אני אוכל, אשם זה אני אוכל. ונוטל אפילו חלה אחת משתי חלות שמביאים בחג השבועות וכן ארבע או חמש חלות משתי עשרה החלות של מעשה לחם הפנים שמחלקים בין הכהנים בכל שבת. רבי אומר: לעולם נוטל הכהן הגדול חמש חלות מתוך שתי עשרה החלות של לחם הפנים, לפי שנאמר בלחם הפנים: "והיתה לאהרן ולבניו ואכלוהו במקום קדוש" (ויקרא כד, ט), ונלמד ממה שהזכיר את אהרן לחדו מבניו: שמחצה מהחלות ניתן לאהרן או לכהן הגדול הבא במקומו ומחצה לבניו. ומתוך שכפי שיבואר להלן לא היו מתחלקת אלא עשר חלות בלבד, הרי שחלקו של הכהן הגדול חמש חלות. על ברייתא זו מקשים: הא גופא קשיא (הרי היא עצונה קשה) יש בה סתירה: אמרת נוטל חלה אחת משתי חלות, מני (כשיטת מ"ה היא) דעה זו – כשיטת רבי היא, שאמר: כי הכהן הגדול פלגא שקיל (מחצה הוא נוטל). אימא מציעתא (אמור את האמצע) של אותה הברייתא: ארבע או חמש ממעשה לחם הפנים, הרי אתאן לרבנן (הגענו לשיטת חכמים) דאמרי (שהם אמורים): לא שקיל פלגא (איננו לוקח חצי) אלא פחות. אימא – סיפא (אמור את סופה) של המשנה רבי אומר: לעולם חמש. ואם כן מגיעים להסבר תמוה כאשר רישא וסיפא (ראשה וסופה) של המשנה הוא כשיטת רבי, ומציעתא רבנן (ראשה וסופה) הוא כשיטת חכמים. וכיצד יתכן לומר דבר זה? אמר אביי: כך צריך לפרש: רישא ומציעתא רבנן (ראשה ואמצעה כשיטת חכמים) ולענין הקושיה בענין שתי הלחם – מודו רבנן (מודים חכמים) בפרוסה דלאו אורח ארעא למיתב (שאינן זה דרך ארץ לתת אותה) לכהן גדול שלשיטת חכמים מגיע לכהן גדול פחות מחלה אחת, אלא כיון שאין זה דרך ארץ לתת לו חלה פרוסה, נותנים לו חלה שלמייה, הוא לבדו שקול כנגד כולם. ומשני: אפילו הכי הא עדיפא להשוותו כנגד כולם, מלמיתב ליה פרוסה.

מסורת הש"ס
 ב. יומא יד.א. תוספתא
 יומא פ"א. תוי"כ ויקרא
 דבורא דנודבא פ"א. וראה
 בירושלמי פ"א ה"ב.
 ג. ב"ב קמ"א. סנהדרין
 כא"א. ע"ז י"ב. ירושלמי
 יומא פ"א ה"ב.

גרסות
 ונטל חלה בכת"י
 ובמקורות: ונטל חלה
 אחת.
 אתאן לרבנן בכת"י. מני
 רבנן היא.

של אותה הברייתא: ארבע או חמש ממעשה לחם הפנים, הרי אתאן לרבנן (הגענו לשיטת חכמים) דאמרי (שהם אמורים): לא שקיל פלגא (איננו לוקח חצי) אלא פחות. אימא – סיפא (אמור את סופה) של המשנה רבי אומר: לעולם חמש. ואם כן מגיעים להסבר תמוה כאשר רישא וסיפא (ראשה וסופה) של המשנה הוא כשיטת רבי, ומציעתא רבנן (ראשה וסופה) הוא כשיטת חכמים. וכיצד יתכן לומר דבר זה? אמר אביי: כך צריך לפרש: רישא ומציעתא רבנן (ראשה ואמצעה כשיטת חכמים) ולענין הקושיה בענין שתי הלחם – מודו רבנן (מודים חכמים) בפרוסה דלאו אורח ארעא למיתב (שאינן זה דרך ארץ לתת אותה) לכהן גדול שלשיטת חכמים מגיע לכהן גדול פחות מחלה אחת, אלא כיון שאין זה דרך ארץ לתת לו חלה פרוסה, נותנים לו חלה שלמייה, הוא לבדו שקול כנגד כולם. ומשני: אפילו הכי הא עדיפא להשוותו כנגד כולם, מלמיתב ליה פרוסה.

נותנים לו כבר אחת פחות. (גבורת ארי, וראה בתוספות ובת"י).

אורח ההלכה

כהן גדול בלחם הפנים כהן גדול נוטל חלק מכל משמר חצי החלות שזכה בהן, ואין כהן גדול נוטל מחצית החלה, לפי שאין זה כבודו. ובלח"מ מפרש שפוסק כאן כרבי לפי שנתאה מן הגמרא במסכת בבא בתרא שהלכה כמותו. ועד שמפרש דברי רבי כשיטת אביי (למרות הכלל שהלכה כרבא) משום שהקשו על דבריו ונשאר בקשיא. (רמב"ם שם הלכות תמידין ומספין פ"ד ה"ד).

עיונים

ארבע או חמש והעיר כי יש בעין ראה לדבר, כי כאשר ברח דוד משאל בא אל אחימלך הכהן הגדול בנוב ועם אמר לו "עתה מה יש תחת ירך חמישה לחם תנה בידי" (שמואל א' כ"ד). וכמבואר שם לקח באמת מלחם הפנים שבידי הכהן הגדול (רש"י).
לא שקיל פלגא ויש להקשות: אם אין חכמים מקבלים את הכלל שקבע רבי כי "לאהרן ולבניו" משמע מחצה לאהרן ומחצה לבניו, מהיכן למדו שיש לכהן הגדול זכות למנה יתרה כלל? והרי אף לשיטתם מקבל הכהן הגדול חלק גדול מכל כהן אחר! ויש לומר כי הכל מודים בענין זה של "מחצה לאהרן" אלא שחלקו אם משמע מחצה ממש (ברעת רבי) או שהם סבורים כי כיון שהכהן הגדול הוא רק יחיד והוא חולק כנגד הציבור של הכהנים, אין זה מנדה דרך ארץ שיקבל בדיוק כמותם, ולכן

